

În ciclul „Patrimoniul muzeal recuperat”, devenit tradițional la Muzeul Național de Artă, colectivul care a organizat această expoziție (Eugenia Antonescu, Magda Avram, Cristina Dan) a selectat un grupaj de aproximativ 200 de lucrări valoroase din fondurile fostei Gospodării de partid, cuprinzând tapi-serii, mobilier, faianță, porțelan, sticlă și orologii cu care să poată schița imaginea unui colț de Europă de altădată.

Provenite din Franța, Țările de Jos, Italia, Germania, Danemarca, Anglia, Austria, Boemia secolelor XVI – XX, lucrările conferă inaripate armonii cromatice sau elegante și grațioase forme, unele venite din vremea familiei de Medici sau din vremea „regelui Soare”, a lui Ludovic al XV-lea, sau a lui August cel Puternic, toate, deopotrivă, făcându-ne să înțelegem că aceste țări și secole nu au zămislit numai împărați trufași sau regi războinici, ajustări teritoriale sau lupte religioase, ci și deosebite creații științifice, literare, filozofice, muzicale sau construcții arhitectonice, care adăposteau cele mai minunate comori de artă decorativă. Aceste comori rămase generațiilor noastre insumează tot atâtea opere izvorâte din spiritul creator al popoarelor care le-au conferit vocații naționale și aspirații spre universalitate. Ele poartă sigiliul vremii și conțin în egală măsură geniul de „faur” al artistului și migala celor care au transpus modelele în limbajul finit al firelor textile, al pastei ceramice sau al sticlei, al lemnului, fildeşului sau al metalului. Această diversitate de tehnici artistice imprimă operelor diferite moduri de interpretare și realizare, confruntări de tradiții și spirit novator. Expoziția mai scoate în evidență și alte câteva date prețioase: Bruxelles, Delft, Gubbino, Savona, Sèvres, Meissen, Berlin, Copen-

haga, Napoli, Willem Kleyfus, Kastrup, Emile Gallé, René Lalique, Daum Nancy, Clément Massier, Régence, Ludovic XV, Ludovic XVI, Art Nouveau care înseamnă o mică dar deosebită alăturare de nume reprezentând manufacturi celebre în cultura și civilizația lumii, artiști remarcabili care au creat sau care și-au dat numele atelierelor producătoare, precum și nume de recunoscute și determinante stiluri artistice implicate în destinele artelor decorative europene.

Deși considerăm întreaga selecție valoroasă, recomandăm câteva lucrări încărcate de mesajele unei arte autentice și deosebite: tapiseriile flamande *Surorile lui Phaëthon*, *Scenă biblică* și *Diana surprinsă la scăldat*, un cabinet francez din secolul XVI, trei garnituri de salon franceze din secolul XVIII, un cabinet italian din secolul XVII, piese din faianță olandeză și italiană, din porțelan francez și german precum și lucrări din sticlă franceză aparținând stilului Art Nouveau.

Migăloasa și ornamentală artă a tapi-seriei, care a dat viață și căldură celor mai vechi și somptuoase palate, în expoziția prezentă a transformat legenda, scena de vânătoare, scena biblică ori natura într-o uriașă „pictură” țesută în lână și mătase.

Din cele câteva titluri care rețin atenția ne oprim doar la tapiseria *Surorile lui Phaëthon* (atelier flamand din secolul XVIII) țesută din lână și mătase, în tehnica haute lisse, cu dimensiuni de 3,270 × 4,760; m., în firele căreia descifram cunoscutul episod din trista și legendara poveste a Heliadelor, fiucele divinității solare Helios și ale mereidei Clymene surprinse de meșterii flamanzi în momentul metamorfozării lor în ploi, după ce jelișeră pe necugetatul lor frate

Phaëthon care fusese trăsnit și aruncat în Eridon de către Zeus pentru că era să dea foc cerului.

Calitățile artistice deosebite, modul pictural de redare a subiectului exprimat cu mult rafinament cromatic, claritatea desenului, simțul proporțiilor, rigoarea execuției, dar mai ales dinamismul și perspectiva care invită parcă privitorul în intimitatea lucrării, toate la un loc dau monumentalei tapiserii o imagine încântătoare.

În toate timpurile, mobilierul a contribuit sau chiar a determinat cu bogată gamă de forme la funcționalitatea spațiului, innobilându-l de fiecare dată cu simplitatea lui artistică sau cu echilibrata încărcătură plastică și armonia proporțiilor. Pentru a ilustra acest lucru, organizatorii au încercat să prezinte în expoziție mobilier cât mai variat, ca de exemplu garnituri de salon compuse din canapele, fotolii și scaune, sau cabinețe, vitrine, mese, comode, pe cât posibil din mai multe perioade istorice și care să reprezinte mai multe stiluri artistice.

Printre lucrările de mobilier se disting în mod deosebit un cabinet francez din secolul al XVIII-lea (I = 0,870; L = 0,580; l = 0,320 m.), executat din lemn de diferite esențe (nuc, stejar, palatin), baga, foiță de metal. El este realizat cu un decor de tip Berain cu aplicații metalice de o deosebită finețe. De asemenea, merită a fi menționate o garnitură de salon stil Régence (1710—1730), compusă din canapea (I = 0,750; L = 1,390; l = 0,640 m) și 4 fotolii (I = 1,100; L = 0,720; l = 0,620 m) realizate din lemn de nuc sculptat, aurit cu tapițerie de lână lucrată manual, precum și o altă garnitură de salon Ludovic XVI formată din canapea (I = 1,060; L = 1,590; l = 0,625), două fotolii (I = 1,010; L = 0,650; l = 0,570), trei scaune (I = 0,865; L = 0,425; l = 0,425) din lemn sculptat, strunjit, aurit, tapițerie de mătase, apreciată pentru claritatea și simplitatea trăsăturilor care redau prin linii drepte și sigure o simetrie perfectă și riguroasă la care, fără îndoială, este nelipsit tipicul decor cu caneluri.

Tapiserie flamandă, *Surorile lui Phaëthon*

În fine, un popas merită și Comoda, stil Ludovic XV, din secolul XVIII, din lemn pictat, aurit, cu aplicații din bronz, realizată într-un decor „Vernis Martin” cu panoul central semnat de J. De Luc.

Pentru Italia, deși sunt expuse doar două cabinete și o masă cu scaune, ele reprezintă o mică mărturie pentru a ilustra spiritul artei mobilierului acestei țări.

Ebenistul italian, cu imaginație și talent, mereu în căutare de frumos și util, pentru a da strălucire cabinetului de școală milaneză din secolul XVII (I = 2,560; L = 1,250; l = 0,600 m.) realizat din lemn de diferite esențe, strunjit, înnegrit, fildeș și os, recurge la aceste din urmă materiale care, alături de lemnul înnegrit, conferă decorului efecte deosebite. Privit frontal, cabinetul degajă în primul rând monumentalitate prin aspectul arhitectural care sugerează fațada unei construcții cu două niveluri, cu coloane, coronament, uși ale căror panouri par adevărate broderii în alb și negru datorită bogatului decor cu

intarsii din fildeș și os. Efectele deosebite ale motivelor decorative — rinceaux, personaje fantastice, păsări, măști — sporesc datorită unui joc de lumină și umbră realizat cu multă finețe de gravura în fildeș și os.

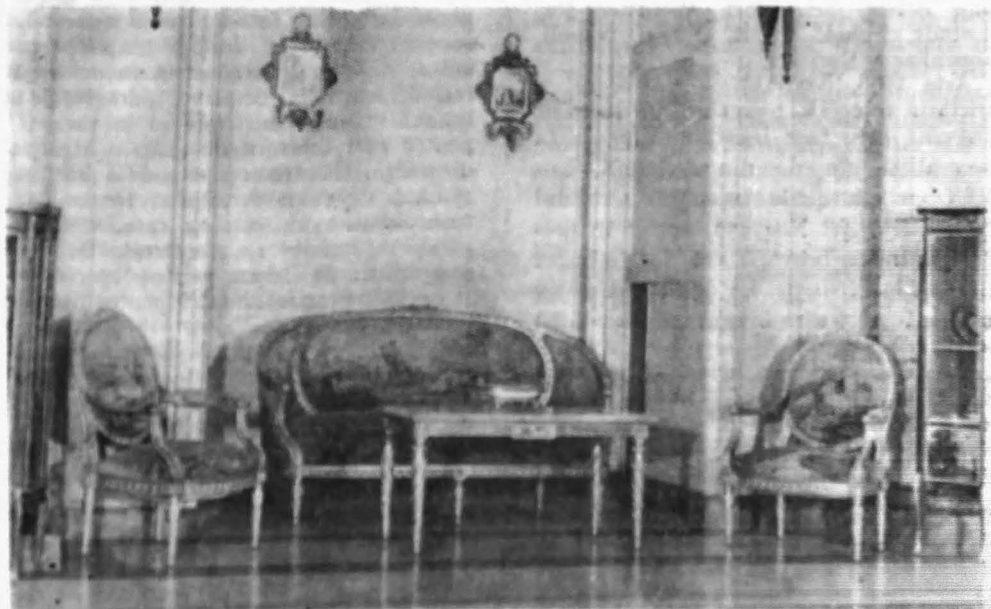
Deși nu compun o garnitură cu cabinetul, o masă și două scaune realizate tot din lemn înnegrit, decorat cu intarsii de fildeș într-un stil fastuos, dau o notă de unitate segmentului italianesc al expoziției.

Cele peste o sută de lucrări din faianță, porțelan și sticlă, modelate în zeci de chipuri, destinate tot atâtor utilități, ne vorbesc în egală măsură de realizările artistice și de progresul științei în arta focului în care mari specialiști din domeniul chimiei și-au unit strădaniile cu cele ale celebrilor pictori, desenatori sau modelatori, ceramiști și sticlari.

Un loc preponderent în expoziție îl ocupă porțelanul și sticla, două tehnici reprezentative pentru „arta focului”.

Deși puține cantitativ, lucrările de faianță se disting în mod deosebit. Printre acestea menționăm o jardinieră și două

Garnitură de salon, stil Ludovic al XVI-lea, Franța

vase aparținând atelierului „De Griekche A” din Delft, secolul XVII, pictate policrom cu motive zoomorfe și florale, precum și alte două vase pictate, executate în atelierele „De Witte Starre” și „Drei Klokken”, care completează imaginea despre faianța de Delft. De asemenea merită de menționat și vasul cu capac din faianță pictată executat într-un atelier din Savona secolului al XVIII-lea.

Începând cu secolul al XVII-lea porțelanul a dominat spiritul creator al popoarelor europene mai întâi manifestându-se prin încercări disperate pentru a-l produce, apoi, după obținerea definitivă a secretului de fabricație, prin producerea lui în cantități deosebite.

Fantezia creatorilor face ca această artă a porțelanului să fie preferată chiar înaintea metalului care începe să fie oarecum abandonat o vreme.

Porțelanul reprezentat printr-o bogăție de forme — vase mici și mari, coșulețe, bomboniere, fructiere, casete, flacoane, aiguiere, carafe, figurine, farfurii, platouri, aplice, sfeșnice — provine dintr-un număr destul de mare de manufacturi prestigioase ale Europei secolului XIX cum sunt cele de la Sèvres, Meissen, Berlin, Sitzendorf, Wolkstedt-Rudstadt, Fulda, Viena, Praga, Napoli, Copenhaga, Burslem.

Arta 1900, ilustrată cu precădere de sticlăria franceză, reprezintă un segment deosebit care face legătura dintre arta decorativă europeană din secolele XVI — XIX cu cea de la începutul secolului XX. Stilul Art Nouveau, gustat în prezent în lumea întreagă, este foarte bogat ilustrat în expoziție. La cele aproximativ 60 de lucrări care insumează tot atâtea

forme de sticlărie au fost adăugate și câteva piese din ceramică, precum și o garnitură formată din trei măsuțe Gallé. Pentru frumusețea deosebită a formelor și măiestria cu care sunt executate motivele decorative, se singularizează o lampă de plafon Gallé, decorată cu maci, din sticlă în straturi gravată cu acid și alamă turnată (I = 0,760; Db = 0,205), la baza gâtului: Gallé; o altă lampă de masă Daum Nancy din sticlă în straturi gravată cu acid și fier forjat (I = 0,345; Db = 0,115), pe abajur: Daum Nancy (cu crucea de Lorena); pe talpă: Daum Nancy (cu crucea de Lorena), și alte câteva vase Gallé și Daum Nancy.

O deosebită atenție merită sticlăria Lalique — respectiv cele două flacoane intitulate „Sirene” din sticlă suflată în tipar (I = 0,182; Db = 0,065) și vasul intitulat „Spini” din sticlă colorată, presată în tipar (I = 0,240; Db = 0,063).

Câteva ceasuri franceze și germane, prin frumusețea carcaselor și a tehnicilor în care sunt realizate, dau expoziției o notă de distincție.

În afară de prezentarea succintă a conținutului expoziției, precizăm că ne-am străduit să dăm acesteia un aspect cât mai atrăgător și interesant prin dispunerea lucrărilor într-un mod muzeotehnic-științific și în același timp spectaculos, urmărind să scoatem în evidență faptul că artele decorative, îndrăgite de-a lungul vremii, constituie și în prezent, pentru toți iubitorii de artă, o atracție deosebită. Pentru ca expoziția să nu rămână doar un eveniment trecător, a fost alcătuit un catalog care, consemnând importanța sa, constituie un util instrument de lucru pentru specialiști și un îndreptar informativ pentru marele public vizitator.